

Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja atzinuma kopsavilkums attiecībā uz Komisijas ieteikumu par sagatavošanos viedo skaitītāju sistēmu ieviešanai

(Pilns atzinuma teksts angļu, franču un vācu valodā ir pieejams EDAU tīmekļa vietnē <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 335/08)

1. Ievads

1.1. Apspriešanās ar EDAU

1. Komisija 2012. gada 9. martā pieņēma Ieteikumu par sagatavošanos viedo skaitītāju sistēmu ieviešanai ("Ieteikumu")⁽¹⁾. Ieteikumu 2012. gada 19. martā nosūtīja apspriešanai Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītājam.

2. Pirms Ieteikuma pieņemšanas EDAU bija iespēja sniegt neoficiālas piezīmes. Dažas no šīm piezīmēm Ieteikumā ir ņemtas vērā. Tā rezultātā Ieteikumā ir nostiprināti drošības pasākumi datu aizsardzībai.

3. EDAU atzinīgi vērtē to, ka Komisija ar viņu ir arī oficiāli apspriedusies un Ieteikuma preambulā ir atsauce uz šo atzinumu.

1.2. Ieteikuma mērķis un konteksts

4. Ieteikuma mērķis ir dot dalībvalstīm norādījumus par to, kā sagatavoties viedo skaitītāju sistēmu⁽²⁾ ieviešanai Eiropā. Skaitītājus kā elektrības, tā arī gāzes tīrģū ir paredzēts ieviest līdz 2020. gadam, un šim nolūkam ir jāveic izmaksu un ieguvumu ekonomiskais novērtējums. Līdz 2012. gada 3. septembrim šis novērtējums jāveic katrā dalībvalstī⁽³⁾.

5. Ievērojama Ieteikuma daļa (I sadaļa) ir veltīta datu aizsardzībai. Svarīgi atzīmēt, ka Ieteikumā ir aicināts sagatavot matricu ietekmes novērtēšanai uz datu aizsardzību⁽⁴⁾ ("matricu") un konsultatīvā nolūkā iesniegt to datu aizsardzības jautājumu darba grupai ("WP29") divpadsmit mēnešu laikā, sākot no Ieteikuma publikācijas⁽⁵⁾.

6. Matricas pirmo projektu pašlaik gatavo Komisijas Viedo tīklu darba grupas 2. ekspertu grupa. Komisija izveidoja darba grupu pirms Ieteikuma pieņemšanas, lai konsultētos ar to viedo tīklu jautājumos. Viena no darba grupas apakšgrupām – 2. ekspertu grupa – galvenokārt pievēršas drošības un datu aizsardzības jautājumiem. Šajā grupā galvenokārt ir nozares pārstāvji (kā arī nedaudz pārstāvēta pilsoniskā sabiedrība un patērētāju grupas)⁽⁶⁾.

7. Komisija izmanto ieteikuma tiesību instrumentus, ko veido i) Komisijas ieteikums, kurā citu jautājumu vidū ir datu aizsardzība un ii) sīkāki norādījumi dalībvalstīm, kurus veido matrica ietekmes novērtēšanai uz datu aizsardzību, ko nozares dalībnieki var piemērot brīvprātīgi. Pieeja pamatojas uz pieredzi, kas gūta, turpinot izstrādāt un pārskatīt dokumentu "Nozares priekšlikums par RFID programmnodrošinājumam

⁽¹⁾ C(2012) 1342, galīgā redakcija.

⁽²⁾ Īsam ievadam par to, kas ir viedie skaitītāji un viedie tīkli, lūdzu, skatīt 2. sadaļas 1. punktu.

⁽³⁾ Ieviešana un izmaksu un ieguvumu analīze ir prasīta i) Direktīvā 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu, (OV L 211, 14.8.2009., 55. lpp.) un ii) Direktīvā 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu, (OV L 211, 14.8.2009., 94. lpp.) Komisijas priekšlikumā direktīvai par energoefektivitāti (COM(2011) 370 galīgais variants) ("Priekšlikumā par energoefektivitāti"), ko pašlaik izskata likumdevēji, ir papildu noteikumi par viedajiem skaitītājiem.

⁽⁴⁾ Attiecībā uz ietekmes novērtējumu uz datu aizsardzību jāatzīmē, ka Komisijas ieteikumā par pārskatīto datu aizsardzības regulējumu ir plānots noteikt, ka ietekmes novērtējumi uz datu aizsardzību dažās situācijās būs obligāti, un sniegt turpmākus norādījumus par to, kā šādi ietekmes novērtējumi jāveic. Skatīt Komisijas Priekšlikumu par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (COM(2011) 11 galīgais variants). Skatīt arī 200.–205. punktu EDAU 2012. gada 7. marta atzinumā par datu aizsardzības reformas paketi, kas pieejams vietnē http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package;jsessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

⁽⁵⁾ Skatīt Ieteikuma 5. punktu.

⁽⁶⁾ Plašāka informācija par darba grupas un 2. ekspertu grupas darbu ir pieejama darba grupas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm

paredzēto ietekmes novērtējuma uz privātumu un datu aizsardzību sistēmu”⁽¹⁾ pēc WP29 izteikto piezīmju saņemšanas. Tomēr Komisija nav noliegusi iespēju, ka valstu un/vai Eiropas mērogā būs vajadzīgi likumdošanas pasākumi⁽²⁾.

1.3. EDAU atzinuma mērķi, galvenais saturs un struktūra

8. Kaut arī EDAU atzinums ir pieņemts, reaģējot uz Komisijas ieteikumu, tas neattiecas tikai uz šī ieteikuma saturu vien, jo viedo skaitītāju ieviešanai ir arī tādi būtiski datu aizsardzības aspekti, kas Ieteikumā tekstā nav pilnībā risināti. Šajā saistībā EDAU arī atgādina par oficiālajām piezīmēm, kas izteiktas par Priekšlikumu par energoefektivitāti⁽³⁾.

9. EDAU atzinumā ir pausti trīs galvenie mērķi un vēstījumi:

- pirmkārt, Ieteikums ir novērtēts – tas tiek atzinīgi vērtēts kā pirmais solis, tajā ir atzīmēts sasniegtais, bet arī kritizēti trūkumi, ieskaitot nepietiekamo konkrētību,
- otrkārt, kaut arī EDAU nožēlo, ka Ieteikumā nav sniegti konkrētāki un praktiskāki norādījumi par datu aizsardzību, viņš uzskata, ka norādījumus tomēr vēl iespējams sniegt, izmantojot tam matricu, kas paredzēta ietekmes novērtējumam uz datu aizsardzību un kura pašlaik tiek gatavota. Tāpēc Atzinumā ir vairāki mērķtiecīgi ieteikumi attiecībā uz matricu,
- treškārt, Atzinumā Komisija tiek aicināta novērtēt to, vai papildus Ieteikuma un matricas pieņemšanai ir vajadzīgi vēl kādi likumdošanas pasākumi ES līmenī, un sniedz vairākus mērķtiecīgus ieteikumus par iespējamiem likumdošanas pasākumiem.

10. Ņemot vērā šos mērķus, Atzinuma struktūra ir šāda:

- otrajā sadaļā ir īss ievads par viedajiem skaitītājiem un viedajiem tīkliem un izskaidrotas bažas, ko tie izraisa datu aizsardzības aspektā,
- trešajā sadaļā ir vispārējas piezīmes par Ieteikumā izklāstīto Komisijas pieeju, apsvērta vajadzība pēc turpmākiem likumdošanas pasākumiem un sniegti ieteikumi par iespējamiem likumdošanas pasākumiem,
- ceturtajā sadaļā ir izklāstīti daži būtiski jautājumi, kurus pēc EDAU domām Ieteikumā būtu bijis jārisina konkrētāk. Dažus no šiem ieteikumiem var izmantot arī valstu un Eiropas likumdevēji, apsverot turpmākus reglamentējošus vai likumdošanas pasākumus. Citus var ņemt vērā matricā, kas paredzēta ietekmes novērtēšanai uz datu aizsardzību un kura tiks izstrādāta,
- piektajā sadaļā ir vairāki mērķtiecīgi ieteikumi par metodoloģiju, kas jāievēro, novērtējot ietekmi uz datu aizsardzību, un izstrādājamās matricas saturu. Tie jāaplūko saistībā ar ceturto sadaļu.

6. Secinājumi

68. Viedo skaitītāju ieviešana Eiropas mērogā var radīt ievērojamus guvumus, bet izraisa arī ievērojamu risku attiecībā uz personas datu aizsardzību. Tā ļauj savākt ievērojamu datu apjomu no Eiropas mājsaimniecībām un izsekot tam, ar ko mājsaimniecību locekļi nodarbojas privātajā vidē savās mājās. Ņemot vērā šo

⁽¹⁾ Skatīt http://ec.europa.eu/information_society/policy/rfid/documents/infso-2011-00068.pdf un http://cordis.europa.eu/fp7/ict/enet/documents/rfid-pia-framework-a29wp-opinion-11-02-2011_en.pdf

⁽²⁾ Atzīmē, ka pašreiz nav sniegts novērtējums par to, cik efektīva ir bijusi ieteikuma tiesību instrumentu piemērošana RFID jomā, nedz arī ir kāda vispārpieejama informācija, kas norādītu uz šīs pieejas efektivitāti.

⁽³⁾ EDAU 2011. gada 27. oktobra vēstule komisāram enerģētikas jautājumos Ginteram H. Etingeram (Günther H. Oettinger) par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par energoefektivitāti, ar ko atsauc Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK, kas pieejamas http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2011/11-10-27_Letter_Oettinger_EN.pdf

risku, EDAU atzinīgi vērtē Ieteikumā paustos Komisijas centienus sniegt dalībvalstīm norādījumus par to, kādi pasākumi jāveic, lai viedo skaitītāju un viedo tīklu sistēmas tiktu projektētas un izmantotas, ievērojot pienācīgus datu aizsardzības pasākumus.

69. EDAU atzinīgi vērtē Komisijas centienus izmantot jaunākās koncepcijas, tādas kā projektā iestrādāta datu aizsardzība, un praktiskus rīkus, tādus kā ietekmes novērtējumi un paziņojumi par drošības pārkāpumu. EDAU jo īpaši atbalsta Komisijas plānu sagatavot matricu ietekmes novērtēšanai uz datu aizsardzību un iesniegt to WP29 konsultācijas saņemšanai.

70. EDAU nožēlo, ka Ieteikumā nav sniegti konkrētāki un praktiskāki norādījumi par datu aizsardzību. Tomēr viņš uzskata, ka norādījumus vēl būs iespējams sniegt, izmantojot tam pašlaik gatavoto matricu. Tāpēc Atzinumā ir sniegti ieteikumi par to, kādai jābūt matricai, un uzsvērts, ka matricā jāsniedz konkrēti un praktiski norādījumi – tajā jāapkopo labākā prakse un “labākie pieejamie paņēmieni”. Būtiski arī, lai matricā būtu ievērota pārbaudīta metodoloģija, un cita starpā būtu skaidrs, ka katrs risks tiek pienācīgi kontrolēts.

71. Papildus tam Atzinumā Komisija tiek rosināta izvērtēt, vai ES līmenī papildus būs vajadzīgi pasākumi likumdošanas jomā, un tiek sniegti ieteikumi par šādiem iespējamiem likumdošanas pasākumiem. Dažus no šiem ieteikumiem var īstenot jau tūlīt, izdarot grozījumu Energoefektivitātes direktīvā, ko pašlaik izskata Padome un Parlaments. Ieteikumos jābūt vismaz tādai obligātai prasībai, kas nosaka kontrolieriem pienākumu veikt ietekmes novērtējumu uz datu aizsardzību, kā arī pienākumu paziņot par personas datu drošības pārkāpumiem (4. sadaļas 7. punkts).

72. EDAU papildus iesaka:

- plašākus norādījumus par apstrādes juridisko pamatu un izvēli, kas pieejama datu subjektiem; jo īpaši skaidri nodalīt tos mērķus, kuros datus par elektroenerģijas izmantošanu var apstrādāt bez patērētāja piekrišanas, un tos, kuriem vajadzīga patērētāja piekrišana (4. sadaļas 2. punkts),
- “PETS” vai citu “labāko pieejamo paņēmienu” obligātu piemērošanu datu apjoma samazināšanai (4. sadaļas 3. punkts),
- dažādo pušu funkciju un atbildības skaidrāku noteikšanu no datu aizsardzības viedokļa (4. sadaļas 4. punkts),
- plašākus norādījumus par datu uzglabāšanas laiku – t. i., atsevišķu māsasaimniecību analītiskos datus pa patērētāja grupām būtu pieļaujams glabāt tikai līdz tā termiņa beigām, līdz kurām rēķinu var likumīgi apstrādāt vai apmaksāt, aprobežojoties ar tādu analīzi, kas vajadzīga rēķina izrakstīšanai (neierobežojot patērētāja tiesības lūgt, lai ar tā piekrišanu dati tiktu saglabāti ilgāk, piemēram, lai saņemtu konkrētu padomu par elektroenerģijas izmantošanu) (4. sadaļas 5. punkts),
- patērētāju tiešu piekļuvi saviem datiem par elektroenerģijas izmantošanu un efektīvas metodes datu subjektu informēšanai par viņu datu apstrādi; šim nolūkam, veicot datu analīzi, jāatsedz individuālie profili un datu analīzei izmantotie algoritmi; jāsniedz arī visaptveroša informācija par attālinātajām funkcijām, kas darbojas/ir atslēgtas. (4. sadaļas 6. punkts).

Briselē, 2012. gada 8. jūnijā

Giovanni BUTTARELLI
Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja palīgs